

Arkist. O. 83/18. 3. 2002

POHJANMAAN MUSEO
ÖSTERBOTTENS MUSEUM

TARKASTUSKERTOMUS PMA 0221

VAASA RUNSOR

Tarkastuskäynti 3.9.2002

Pentti Risla

Ilmoittaja: Birger Pörn, Vaasa, 06-3567 555

Kuvaus: Pohjanmaalla on lukuisia historiallisen ajan kiviaitoja, joista useimmat ovat todennäköisesti 1700-luvulta tai sitä nuorempia, koska tämän vuosisadan alussa on annettu valtion taholta määräys rakentaa aidat kivistä. Aidat on tehty latomalla kiviä vähintään metrin leveydelle ja korkeudelle. Nämä aidat ovat tukevia ja tuhoutuvat yleensä puunjuuriston ei roudan vaikutuksesta. Aidat on useimmin kasattu peltojen ja teiden reunustalle pelloista raivatuista kivistä. Näiden aitojen lisäksi on viljelysten läheisillä mäille tehty kapeita ja korkeita usein satakin metriä pitkiä aitoja, jotka on ladottu mäen kivistä siirtolohkareita hyväksikäyttäen. Nämä kapeat aidat ovat alttiita roudan vaikutukselle ja näyttävät romahdettuaan vain epämääräiseltä kivivallilta. Kyseessä ovat todennäköisimmin karja-aidat.

Kohde: 3 kiviaitaa

1. KYAN 1 *mj:reit 1000000048*

Sijainti: PK lehti 1333 02

itäpää x = 6994 791 ja y = 1540 230 ja z = 10
länsipää x = 6994 754 ja y = 1540 142 ja z = 10

Maanomistaja: Arvid Storgård (kuolinpesä?), Vaasa, RN:o 2:40

Arvid Storgårdin maalla oli pitkä mäen yli rakennettu kiviaita. Pörn arveli, että kiviaita on aikanaan tehty kahden tilan rajalle. Noin 120 m pitkä kiviaita oli erittäin kivisen mäen päällä. Mäkeä ympäröi viljelykset. Ainakin osa viljelyksistä on aidan rakentamisaikana todennäköisesti ollut ojittamattomia kosteita luonnonniittyjä. Aita kulki suoraan WSW-ENE suunnassa avohakaton ja istutetun mäen yli. Aita oli tehty kapeaksi latomalla luonnonkiviä päällekkäin täyttämällä näin kaikki suoralle sattuneet siirtolohkareiden väliin jääneet alueet. Näin tehdyt aidat ovat yleensä melko huteria ja pyrkivät kallistumaan ja romahtamaan, mutta tämä aita oli säilynyt hyvin. Tekotapa viittaa karja-aitaan. Aita oli yhdestä kohtaa romahtanut ilmeisesti metsäkoneen töytäistyä sitä. Aita oli vajaan metrin korkuinen ja vain paikoitellen ladottu leveämmäksi.

2. KYAN 2 *mj:reit 1000000049*

Sijainti: PK lehti 1333 02

pohjoispää x = 6994 882 ja y = 1540 082 ja z = 7,5
eteläpää x = 6994 816 ja y = 1540 078 ja z = 7,5

Maanomistaja: Arvid Storgård (kuolinpesä?), Vaasa, RN:o 2:40

Storgårdin mailla oli myös tavanomaisempi noin 60 m pitkä kiviaita, joka sijaitsee viljelyksen yläpuolisessa rinteessä ja oli ladottu noin metrin leveäksi ja korkeaksi. Tätäkään aitaa on ylärinteeseen tuskin kasattu pellosta raivatuista kivistä, koska juuri tämä ja edellisen aidan väliin jäävä pelto on todennäköisesti ollut laidun.

3. HATTNÖTBACKEN *mj:reit 1000 00 0050*

Sijainti: PK lehti 1331 11

x = 6994 463 ja y = 1537 608 ja z = 7,5
x = 6994 444 ja y = 1537 678 ja z = 7,5

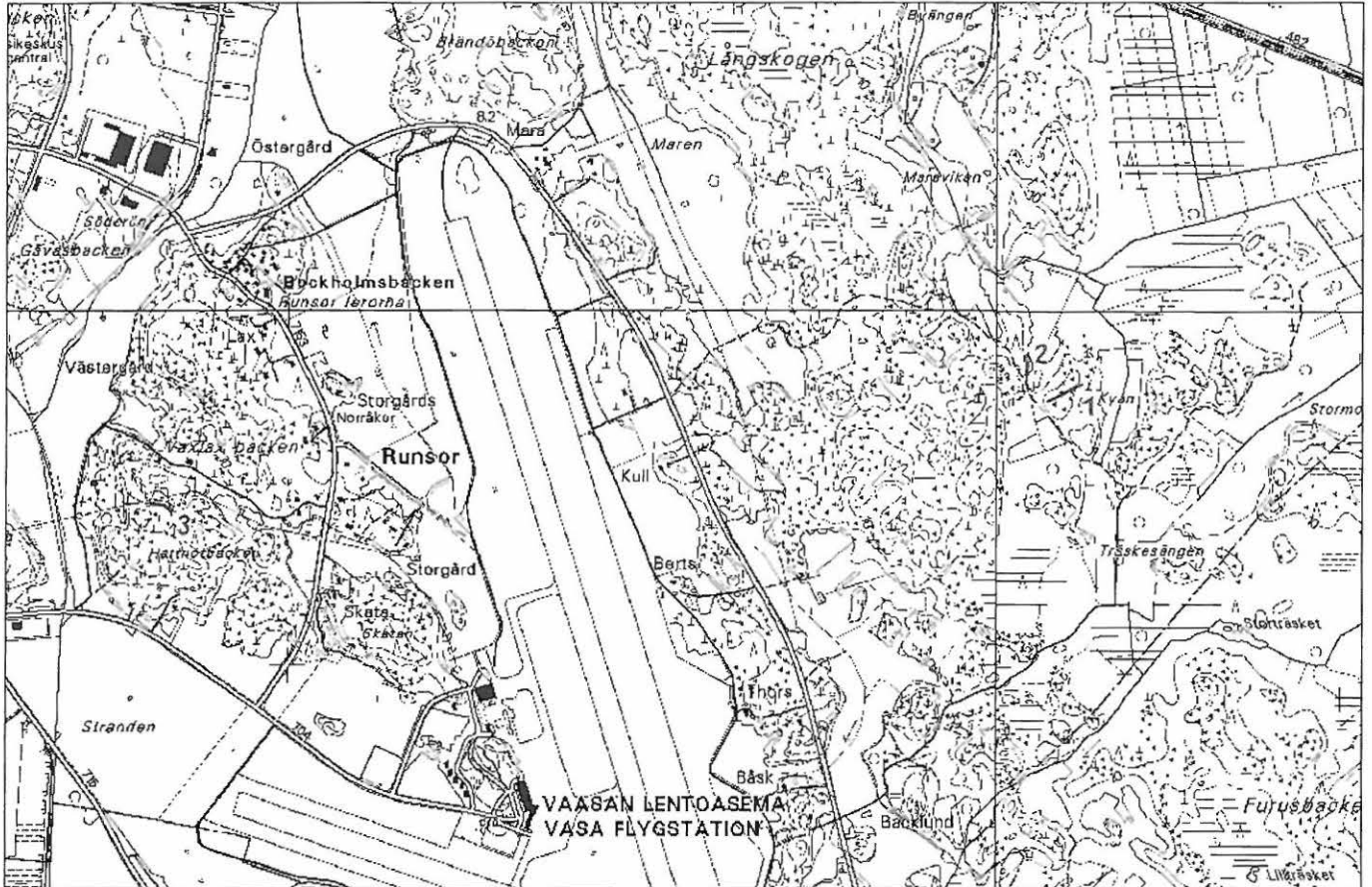
Maanomistaja: Jorma Mansikkamäki, Vaasa

POHJANMAAN MUSEO ÖSTERBOTTENS MUSEUM

Noin 80 m pitkä kiviaita oli kasattu viljelysten yläpuoliseen erittäin kiviseen rinteeseen. Aita on merkitty Pörnin mukaan isojakokarttaan vuodelta 1920, mutta on todennäköisesti huomattavasti tätä vanhempi, koska kyläläisillä ei ole mitään tietoa aidan rakentajasta. Tekotapa viittaa karja-aitaan, mutta aita on huomattavan korkea paikoitellen lähes 2 m. Aita on kasattu kapeaksi kiviä päällekkäin latomalla siirtolohkareiden väliä täyttäen. Aidan kiviä ei missään nimessä ole voitu raahata pellostä, koska ne ovat parhaimmillaan satojen kilojen painoisia. Kivet on otettu suoraan rinteestä. Aita on poikkeuksellisen komea karja-aita, joka on paikoitellen kallistunut.

Tiedoksi: Museovirasto

Postiosoite: PL 3, 65101 VAASA
Näyttelyt: Museokatu 3, 65100 VAASA
Arkisto, kirjasto henkilökunta: Koulukatu 2, 65100 VAASA
Puhelin: (06) 325 3800
Telekopio: (06) 325 3784

Postadress: PB 3, 65101 VASA
Utställningar: Museigatan 3, 65100 VASA
Arkiv, bibliotek, personal: Skolhusgatan 2, 65100 VASA
Telefon: (06) 325 3800
Telefax: (06) 325 3784